

**Vademecum Sive Praxis Opera Quotidiana Aliaque ritè
peragendi, & per ea salutem & perfectionem propriam, ac
proximi, instituto Societatis Jesu conformem assequendi**

De operibus solidæque devotionis exercitiis, quæ vel quotidie non
peraguntur, ves fusiore indigent explicatione, quomodo cum majori fructu
peragi possint

Limpens, Ferdinand

Coloniæ Agrippinæ, 1744

§.4tus.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54780)

Finitâ Missâ reditur ad Sacristiam. Finitâ vitâ meâ [utinam ultimo adhuc die piè celebrem] per virtutem passionis spero me transiturum ad æterna gaudia. Domine JESU, sicut Discipulis ascensionem tuam contemplantibus dixere Angeli, te itâ rediturum aliquando, quemadmodum ascendisti, sic te per vim infinitam Sacrificii hujus, quod semper devotè peragam, deprecor; ut in die illa tremenda ego indignissimus Sacerdos inveniam gratiam in oculis tuis. Amen.

Adolescentes aliique edoceri possunt, quomodo audientes Sacrum ad eundem ferè modum percurrere possint Passionem, Resurrectionem & Ascensionem Christi, & etiam juxta praxin sequentem se ad devotionem excitare,

§. 4tus.

P R A X I S A L T E R A,

Quomodo celebrans (idem mutatis mutandis observare potest Missam audiens) per mysticam explicationem Sacerdotalium vestium requisitorum ad Sacrificium Missæ, & variarum carimoniarum à celebrante observandarum ad solidam continentiamque devotionem se excitare possit. Praxis tota ab initio usque ad finem contexta est per modum orationis triplicis.

ORA.

ORATIO PRIMA.

Explicat mysteria observandorum in Sacristia, & indumentorum Sacerdotalium.

OMnipotens sempiternus Deus amator humani generis, supra omnem captum hominum & Angelorum, qui per Spiritum S. tuum in Conc. Trid. Sess. 21. c. 5. & Can. 7. nobis dicis habere tremendum hoc, ad quod me accingo, Sacrificium, multos eosque maxime insignes ac solennes ritus, quorum nullus supervacaneus aut inanis existimandus est, verum omnes eò spectare, ut & tanti Sacrificii Majestati magis eluceat, & salubribus mysteriis intuendis ad rerum divinarum, contemplationem excitent fideles. Da gratiam, ut juxta illud Exod. 12. observabitis caerimonias. Imprimis omnes rubricas ante in & post Sacrum accuratè observem. Dein ad omnes caerimonias, quæ varias virtutes ac mysteria indicant, vivacem ejusmodi reflexionem habeam. Ut opus illud (quod indies perago, ad quod totâ vitâ meâ me satis præparare non possem; quodque nobilissimum est inter omnia, quæ peragere possum; & omnem Angelicam transcendit sublimitatem) aliquomodo condignè, & sanctissimæ tuæ voluntati conformiter conficiam.

Lotio Mannum.

IN hunc finem, ut quidquid possum à mea parte, contribuam, memor illius Exod. 3.

D 2

Solve

Solve calceamentum de pedibus tuis (omnes affectus malos ac inordinatos exue) *locus enim sanctus est*, Sacristiam intrans, imaginabor mihi, eam cœnaculum esse, in quo Sacramentum Eucharistiæ instituísti. Et quia tu ibidem præviè accepto linteo præcinxisti te, & mitsâ in pelvim aquâ cœpisti lavare pedes Discipulorum & extergere. Præcingam me ferventi contritionis actu, eoque lavans ac extergens animam meam ab omni peccati luto (juxta illud I. Cor. II. *Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat*) ne judicium mihi manducem & bibam, sed ut partem tecum habeam, dicam eodem fervore & intentione [quâ Petrus dixit: *Non tantum pedes, sed & manus & caput*) *da Domine virtutem manibus meis ad abstergendum omnem maculam, ut sine pollutione mentis & corporis valeam tibi servire.*

Dum lotis manibus paro me ad induendum vestes sacras, occurret illud Pauli: *Induimini D. N. J. C. viscera misericordie, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, expoliantes veterem hominem cum artibus suis, & induentes novum.*

Amictus ab amiciendo dicitur. Olim etiam dicebatur anabolagium.

DUm amictum induo, recordabor primò mihi Domine, quòd divinitas tua veste humanitatis tecta sit. 2dò. Veli, quo benedictam faciem tuam velarunt in domo Caiphæ impii Judæi. Quòd rubricis conformiter super caput imponam radendo quasi coronam, eò quòd

quòd absit mihi gloriari nisi in ignominia & cruce tua.

Oratio. [*Impone Domine capiti meo galeam salutis ad expugnandos diabolicos incursum*] excitabit in me spem & fiduciam ad temperandam pusillanimitatem, quam adfert timor & reverentia tanti Sacrificii peragendi. Cujus tempore Angeli profundissimo cultu te adorant, & Dæmones contremiscunt, nec satis mirari possunt Sacerdotem in peccato, sine reverentia, debitâ præparatione, ex frigida consuetudine Altare accedentem. Quia autem spes ita divinæ innititur misericordiæ, ut nostris exhibitis obsequiis valdè confortetur. Hinc amictum super humeros pono ad significandam teste Hug. à S. Viçt. fortitudinem bonorum operum, quibus me munire debeo, ut spes firma sit, & eam in me diffidentiam & pusillanimitatem tollat in consecrando, sumendo te Deum infinitæ potentiæ ac Majestatis, quæ aliàs Sacrificii fructum impedire posset. Nam cum misericordia sit super omnia opera tua Domine, *si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad te, & quidquid petierimus, à te accipiemus.* 1. Joan. 2.

Alba à Greg. Nazianz. poderis dicta, quòd ad pedes dimitteretur, ab aliis linea canisita

Sacerdotalis.

DUm Albam induo, recordabor vestis albæ, in qua Herodes tibi ò sapientia æterni Patris tit fatuo illudit. Per quod utique à Patre æterno promeritus es, ut in cælo *vesti-*

D 3

menta

menta tua sint alba sicut nix. Quod me quoque animare debet ad confusionem quaecumque tolerandam à stupido hoc mundo veram nesciente sapientiam. Qui ad suas vanas interrogaciones & illusiones ne responsum quidem meretur, sicut tu Herodi nil respondisti.

Oratio (*Dealba me Domine, & munda cor meum, ut in sanguine agni dealbatus gaudiis perfruar sempiternis*) innocentiam & vitæ puritatem designat, quæ vestis debet esse Sacerdotum. Sicut autem Alba non nisi multis lotionibus & percussionibus ad suum pervenit candorem, ita animæ candor laboriosis utique acquiritur mortificationibus ac pœnitentiis. Et in hoc sensu lavare oportet Sacerdotes *stolas suas, & dealbare illas in sanguine agni.* Apoc. 7. Hunc in finem tuam exoptulo gratiam Domine ferventis maxime caritatis. Cùm Apoc. 3. mihi inclames: *Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, ut locuples fias, & vestimentis albis induaris.*

Cingulum, Manipulus, aliàs Sudarium, brachiale, mantile dictum, Stola in Ordine Romano dicitur Orarium ita ab Oratore dictum, quia Oratorum & Predicatorum habitus est. Et hinc tantum datur Presbyteris & Diaconis, quorum tantum munus est concionari. Erat etiam olim vestis candida pertingens ad talos.

Nunc inducta Albâ mutata est in torquem.

DUm Cingulum, Manipulum & stolam arripio, occurrent animo funes & catenæ, qui-

quibus tu mi JESU circa corpus, brachia, collum ligatus ex horto Gethsemani ab uno ad aliud tribunal, & ad Calvariaë montem tractus tam immaniter & raptatus fuisti.

Oratio [*Præcinge me Domine cingulo puritatis, & extingue in lumbis meis humorem libidinis, ut maneat in me virtus continentia & castitatis*] utique me admonet hujus Angelicæ, mihi que ante omnia necessaria virtutis per continuam carnis edomationem cum tua gratia acquirendæ.

Oratio (*Merear Domine portare manipulum fletus & doloris, ut cum exultatione recipiam mercedem laboris*) inculcat tristitiam & dolorem de peccatis propriis & alienis cum sancta indignatione & ferventi desiderio eliminandi omnia honori & amoris Dei adversantia. Manipulum NB. olim Sacerdotes alligabant ad sinistrum brachium ad abstergendas devotionis lacrymas; quas tempore Sacrificii profundeabant. Ah quam sanguineis deplorandum est lacrymis, quod lacrymæ tam piæ modò raræ sint. Ah mi JESU, qui sanguineis hanc ipsam nostram sordidiam lacrymis in horto & cruce deplorasti. Si donum lacrymarum ob peccata mea ego non merear, saltem dum crucis signum supra manipulum exosculor, eumque sinistro impono brachio. Dic cum efficacia & motu singulari interno animæ meæ illud Cant. 8. *Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum. Quia fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus amulatio.*

Oratio (*Redde mihi Domine stolam immortalitatis*)

tis, quam perdidisti in prevaricatione primi parentis, & quamvis indignus accedo ad tuum sacrum mysterium, merear tamen gaudium sempiternum) Obedientiæ me admonet Domine legi tuæ adhibendæ. Et hinc, ne semel in gratiam tuam receptus denuò recalcitrem, lex tua erit juxta illud Prov. 1. *Tanquam pretiosus torques collo meo imposita.* Et eo quoque sine stolam ab utraque parte opponam pectori, ut legem tuam semper ante oculos habeam juxta illud Deut. 6. *Verba legis ligabis quasi signum in manu tua, & movebuntur ante oculos tuos.*

Casula etiam dicitur penula, tunica, cappa, planeta. Olim tota clausa erat, post tempora Ruperti divisa est.

DUm Casulam induo, recordabor purpurei indumenti tui in domo Pilati, & tunicæ illius inconsutilis, quæ tecum quasi crevit, & à benedicta matre tua facta tibi primum tanquam puerulo imposita est, in qua & crucem portasti, & cum singulari providentia caveris; ne sub Cruce illa scinderetur. Symbolum utique est caritatis non ferentis scissionem, quæ est vestis nuptialis. Matth. 22.

Oratio [*Domine, qui dixisti, iugum meum suave est, & onus meum leve, fac ut istud portare sic valeam, quòd consequar tuam gratiam; Amen.*] Suum effectum habeat per caritatem. Da amor æterne, ut illâ velut vestimento per totum indutus mihi & aliis benedictionem tuam impetrem, & quidem in virtute Crucis tuæ, cujus figuram ideo in casula porto. Hæc sunt
mi

mi Domine, quæ breviter, dum me induo, antecedenter autem sæpè paulò fusiùs ad excitandum in me fervorem ac devotionem debitam, ruminabõ.

Byretum corona.

DUm Byretum capiti impono, reminiscar spineæ coronæ tuæ, & ingentis ideo tibi inflicti cruciatûs. Cogitabo etiam memoriale hujus coronæ esse eam, quæ in vertice mihi raris est, circularem figuram. Quæ cum præterea index sit regis dignitatis, quâ Sacerdos præfulget, & simul perfectionis huic statui congruentis, hinc altè cordi meo hærebit infixum illud ad Rom. 6. *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, & non obediatis concupiscentiis ejus.* Ne ex mitissimo JESU, qui fecit nos regnum (quod per verba consecrationis ipsi dominatur Deo) & Sacerdotes Deo & Patri suo. Apoc. 1. Fias mihi irreconciliabilis per totam æternitatem Judex Sacerdotes damnatos præ aliis magis cruciaturus.

Abitus ex Sacristia.

DUm Byretum indutus profundam imagini crucifixi facio reverentiam è Sacristia ad Altare abiturus. Petam à te mi Domine liberationem à distractionibus, & primum hoc in toto mundo opus sanè non deproperabo memor illius Is. 61. *Ego Dominus odio habens rapinam* (utique etiam furto debiti temporis patribilem) *in holocausto.* Univerſim quoad Sacerdotalia indumenta reflexionem meretur memoranda Carnotensis sententia: *Ornamenta hac*

non sunt virtutes, sed virtutum insignia, quibus tanquam Scripturis utentes admonentur, quid debeant appetere, quid vitare, & ad quem sua facta dirigere. Et hinc Innoc. III. benè monet: *Provideat ergo diligenter Episcopus* (quia plura hujus indumenta majoris quoque in eo requisitæ perfectionis sunt signa) *& attendat Sacerdos studiosè, ut signum sine significato non ferat, ut vestem sine virtute non portet, nè fortè sit similis sepulchro de foris dealbato, intus autem omnia plena spurcitie. Quisquis autem sacris indumentis ornatur, & honestis moribus non induitur, quantò venerabilior apparet hominibus, tantò indignior redditur apud Deum. Pontificalem itaque gloriam jam honor non commendet vestium, sed splendor animarum.*

ORATIO SECUNDA.

Explicans requisita ad Sacrificium.

Altare quasi alta Ara.

Requisita ad tremendum hoc Sacrificium dum percurro, eorum simul significationem in ordine ad congruos eliciendos affectus mente volvam. Atque cum primis Altare designabit mihi mensam Domine, in qua ultimam habuisti Cœnam, Item Calvariæ montem, in quo cœuentum peregisti Sacrificium. Demum ob conjunctos cœmento lapides Ecclesiam tuam in unum coadunatam.

Sacer-

Sacerdos, Ministri, Mappa, Crucifixi Imago.

Sacerdos te, Minister populum fidelem menti
Objiciet. Mappæ Altaris tres ingerent ani-
mo linteamina, quibus sacrum corpus tuum
involutum fuit in sepulchro. Crucifixi imago
refricabit crucifixionis tuæ, & trophæi per cru-
cem à te reportari memoriam.

Pulvinar, Missale.

Pulvinar significabit cor devotum, in quo tu
Domine & sancta doctrina tua requiescit,
Missale indicabit librum, quem tu Agne Dei
scriptum intus & foris aperuisse narraris Apoc.
5. scilicet librum vitæ & prædestinatorum.
Qui celo ocluso aperiri non poterat nisi
per mortem tuam. Et quia ibid. dicitur,
quod Agnus librum aperuit, & apparuit leo,
recordabor diei illius tremendi, in quo sicut
Agnus beatis, ita ut leo apparebis reprobis.
*Dum liber scriptus proferetur, in quo totum con-
suetur, unde mundus judicetur.*

Luminaria.

Luminaria, quæ adhibenda sunt saltem duo
(præterquam quòd duos Evangelii prodro-
mos significant legem & Prophetas) docebunt
per te mi Christe Judæos & Gentiles illumina-
tos esse, teque venisse in hunc mundum, ut
eum non tantum illumines, sed & sacro amore
accendas juxta illud: *Ignem veni mittere in ter-
ram, & quid volo, nisi ut accendatur.*

Calix.

Calix consecratus significabit mihi sepulchrum tuum. Et tam benè stimulabit me ad amaritudinem passionis tuæ jugiter degustandam; quam ad te in adversis crucibus imitandum; recordando calicis ab Angelo in hortu tibi præsentati, & dicti tui: *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?*

Purificatorium.

Purificatorium ad extergendum calicem feruens docebit multò magis animam meam ante, & per virtutem hujus Sacrificii extergendam esse genuinæ contritionis actibus. Sicut à piis mulieribus sacrum corpus & vulnera tua sacrosancta per linteamina extersa sunt, antequam in sepulchrum condereris.

Patena, Palla, Velum.

Patena consecrata (cùm calix, cui imponitur, sepulchrum tuum repræsentet) Domine mihi offerret lapidem sepulchrælem, Palla benedicta tegumentum sepulchri. Velum templi velum scissum in morte tua, vel etiam id, quod S. Veronica tibi objecit, in quo benedicta facies tua expressa dicitur, repræsentabit.

Corporale.

Corporale autem, quod ità nuncupatur, quia in sacra hostia sacrosanctum corpus tuum super id in Altari ponitur, Syndonem mihi objiciet, quâ post mortem id involutum fuit, vel etiam dulcissimas illas fascias, quibus in præsepi & aliis te involvit benedicta mater tua. In cujus tenerrimi affectus unione omnem, quem

quem in me erga te amorem sentio, tibi demissimè offero.

Urceoli, Panis, Vinum.

URceolus aquæ, quod Pilatus aquâ manû laverit, urceolus vini, quod vinum tibi myrthatum in Cruce propinatum fuerit, species in me devotas excitabit. Et quia scio per modicam aquæ guttam ex urceolo vino in calice miscendam significari naturam humanam, per vinum verò divinam humanæ junctam. Hinc devotè denuò stupendum Incarnationis mysterium venerabor.

Demum panis & vinum transubstantianda in corpus & sanguinem tuum solidam, & radices profundas in corde meo agentem excitabunt reflexionem, & ad amarâ passionem tuam, & omnium fidelium in & per te unionem. Tu enim verum frumentum Electorum, ut animæ nostræ alimentum esses, falce mortis abscissus, Crucis ligno & clavis triturratus, innumeris persecutionibus in diversis tribunalibus cribratus, flagellis tanquam molâ contritus, demum in furno immensorum laborum excoctus venis de sede gloriæ tuæ sub specie panis ad nos alendos, & sub specie vini ad nos potandos, priùs calcatus ab inimicis, pressus in torculari crucis adeò, ut omni expressâ guttâ sanguinis aqua tandem è S. latere tuo profluxerit. Et cum panis & vinum proveniant ex unione multorum granorum à vili & crassiore substantia separatorum, valdè aptè referent unionem fidelium Ecclesiæ unâ fide & corde uno conven-

nientium ad hoc divinum Sacrificium conferendum juxta illud 1. Cor. 10. *Calix benedictionis, cui benedicimus, communicatio sanguinis Christi est, & panis, quem frangimus, participatio Corporis Domini est; & qui de uno pane participamus, unum corpus sumus.*

ORATIO TERTIA.

*Explicans varias caerimonias à Sacerdote observandas.
Explicatio sitūs, mutationis loci, Sacerdotis in Altari.*

ITus ad Altare inchoationem utriusque Sacrificii cruenti & incruenti designat. Descensus Sacerdotis ab Altari lapsum humani generis per Adam; & tuum mi Deus descensum de caelo, humiliationemque, dum homo factus es, indicat. Ascensus ad Altare humani generis per te reparationem tuamque significat glorificationem. Statio in Altaris medio, quod tu sis mediator primarius, & Sacerdos personam tuam gerens secundarius Mediator sit patrem inter tuum & homines. Transitus à cornu Epistolæ ad latus Evangelii tuum significat Domine à vita privata ad publicam transitum. Et cum etiam latus Evangelii gentes, ad quas illuminandas venisti, & latus Epistolæ Judæos, quibus primò prædicasti, significet. Transitus quoque iste Sacerdotis à cornu Epistolæ ad latus Evangelii transitum tuum à Judæis ad Gentes designat juxta

juxta illud Apost. *Vobis primum oportebat evangelizare, &c. Ex hoc convertimur ad gentes.* Sed quòd in fine Missæ post velatum calicem redeatur ad latus Epistolæ; indicat, quòd in fine mundi Evangelica veritas ipsis tempore promissi Messæ oblata, & à maxima eorum parte repudiata, reditura sit ad Judæos tunc convertendos. Quòd autem Sacerdos in medio Altaris stans ante prælectionem Evangelii submisso corpore priùs oret. Per id utique intelligitur, quomodo ante prædicationem Evangelii tu ò Domine te quali præpararis per baptismum, jejunium; & multas humiliações ac orationes prævias, & priùs pro tanto opere perficiendo volueris à Patre tuo æterno approbari his verbis: *Hic est Filius meus dilectus, &c. ipsum audite.* Quæ omnia abundè me docent, quid mihi observandum, si cum fructu verbum tuum annunciare velim. Porrò nec sine mysterio est, quòd versùs aquilonem legatur Evangelium (in Altari scilicet ad orientem posito secundùm communem praxin) nam per eum (juxta illud Script. *Ab Aquilone pandetur omne malum, unde Antichristus veniet*) principatus Diaboli significatur. Hic autem sicut à Christi temporibus usque huc plurimùm per Evangelium imminutus est, ità tandem circa finem mundi planè destruetur.

Quòd dicto ad populum *Dominus vobiscum* ab eodem latere se subito vertat Sacerdos ad Altare, signum est, quòd, postquam cum populo nomine Dei locutus est, statim iterum sine inter-

intermissione nomine suo & populi cum Deo loquatur. Quod autem circulum faciat dicendo : *Orate Fratres, & Ite Missa est.* Prioris signum est, ab omni parte, ab omnibus orandum esse. Posterioris Sacrificium, quod persolutum esse Sacerdos enuntiat, omnibus commune esse, cum pro omnibus mortuus sis mi Domine, & Evangelium tuum toti mundo prædicari debeat.

Demum post finem Missæ abitus Sacerdotis ad Sacristiam significat aditum, postquam everso mundo cessabit hostia & Sacrificium, electorum ad sempiternam gloriam. Huc me post tot lectas Missas duc Domine JESU Christe, Ubi non in ænigmate, sed facie ad faciem te videbo.

Explicantur inclinationes & oscula, quæ Altari, libro & patena insignantur.

Inclinationes in Missa faciendæ omnes in genere significabunt mihi obedientiam & humilitatem tuam Domine, & quantam ego devotionem, reverentiam ostendere debeam in Sacrificio offerendo, & toties quoties caput totumque corpus in obsequium fidei devovere debeam. Præterea cum humeri, corpus & genua tua sacrosancta in oratione in orto, sub coronatione, flagellatione, Crucis bajulatione, caput verò benedictum tuum in Cruce inclinatum sit. Inclinationes ejusmodi specificæ scilicet capitis, humerorum, genuum me pariter devotè

devotè istarum tuarum inclinationum reminisci
facient.

Oscula, quæ Altari & patenæ infiguntur à
Sacerdote, factam per te mi Christe hominem
inter & Deum reconciliationem, totum spiritu-
ale cum Ecclesia connubium, debitam inter fi-
deles in terris, & perfectam Beatorum in cælo
cum Deo & inter se unionem mihi significant.
Inter oscula sive Altaris sive patenæ detestabor
etiã osculum Judæ & ejus sequacium. Ho-
norabo etiã per ea sacrum Altare tuum, in
cujus medio infra Mappas conditæ sunt Sancto-
rum reliquiæ, & supra in corporali tu in sacra
hostia delitescis. Et cum per oscula excitetur
& crescat dormituriens amor, iis ego langu-
idum cor meum inflammare conabor, & meis
te plenè fruendi desideriis unam inflammata illa
oscula, quæ tibi tot millenis vicibus à nativita-
tis tuæ tempore infixit benedicta Mater tua,
quam in Cruce moriens & mihi dignatus es dare
in Matrem. Demum, dum post lectum Evan-
gelium ejus initium in libro exosculor, cogita-
bo à verbo tuo venire pacem, & devoto hoc
osculo sacræ doctrinæ tuæ cor meum penitus
affigam.

*Quid sibi velit alta submissa vox Sacerdotis, &
oculorum elevatio ac demissio.*

Dum orationes mox submissâ mox altâ voce
recitat Sacerdos, recordabor Christe cru-
cifixe, te in Cruce tum submissè, dum te-
nebræ

nebræ per tres horas obruerunt terram, tum altè locutum esse pronuntiando benedicta & emphatica illa septem verba, & in unione orationis tuæ & meam exilem offeram Patri tuo.

Oculorum Sacerdotis elevatio eriget mentem meam & spem in Deum, augebit desiderium cæli & contemptum mundi, docebitque omne donum de sursum descendere à Patre luminum. Oculorum Sacerdotis demissio humilitatem, & vilitatis meæ agnitionem inculcabit, recordari etiam faciet, quomodo in tota vita tua & in passione tua sæpè oculos tuos amabiles in cælum elevaris, sæpè in terram & in Cruce etiam obinclinatum sacrosanctum caput tuum defixeris. Utinam non aliter, quàm purâ intentione, & in tuorum infinitorum meritorum unione ego oculos meos unquam elevem aut deprimam. Scio Domine voluntatem tuam esse, ut oculos deprimendo aspiciam omnes creaturas, adversa prospera, &c. ut media ad finem meum ultimum, elevando verò hunc finem ardentè concupiscam. Fiat Domine, fiat.

Quid sibi velit expansio, elevatio brachiorum & manuum Sacerdotis. Extensio & junctio manuum.

DUm brachia expandit versùs Altare Sacerdos, cogitabo Domine tuas in Cruce expansas manus esse ad amplectendum quemcunque peccatorem. Item quòd omnia ad te trahas exaltatus à terra, & tua pro nobis vul-

vulnera idēdidem expansis manibus æterno Patri tuo & justitiæ infinitæ divinæ præsentēs. Et quia & in particulari iudicio juxta piorum variorumque Doctorum mentem expansis manibus in forma crucifixi cuilibet, antequam pro tribunali sedēas, es appariturus, aut saltem ideam hanc cuilibet iudicandæ animæ impressurus. Debeo gratiæ tuæ cooperari, ut expansas ad me amplexandum manus retineas, nec me unquam repellas. Dum brachia expandit Sacerdos versùs populum, cogitabo, quòd ipse in persona tua populo velut pectus caritatis pandat, vota precesque colligat, & expansas manus statim jungendo eas acceptet, & tibi Patrique æterno præsentet.

Dum elevat Sacerdos brachium altiùs, cogitabo id fieri; ut magis & pro se & populo exaudiatur. Et Ecclesia sancta tua Domine illud Thren. 4. nobis inculcet: *Levemus corda nostra cum manibus ad Dominum in calos.* Et sic levabo cor meum maximè, dum Sacerdos consecratam hostiam & calicem elevat. Quia sic tu Domine quasi levaris in aera, & præsentaris æterno Patri ut victima, ob quam is nil denegabit. Memor etiam tunc specialiter ero, quòd benedicta Mater tua te puerulum mox elevarit, mox in cunas reposuerit.

Dum manus extendit Sacerdos versùs Altare, facit id ut Legatus Deum inter & homines. Quòd autem manus extensæ se invicem respiciant, per id significatur amor mutuus, sine quo nulla potest esse efficax oratio. Porro in
exten-

extensione manuum supremitas digitorum debet esse in cælum directa ; ut discam mi Domine debere quoque animum meum in cælum directum esse.

Per junctionem manuum Sacerdotis ; quæ semper ante quamlibet benedictionem fit ; significatur mihi ; virtutem omnem benedictionis provenire à divina & humana natura conjunctis in persona tua ò fili æternæ ; ab unione nostra tecum ; & cum proximo ; quia hæc est omnis lex & Prophetæ. Hanc triplicem unionem mihi ; ut in æternum evenire velis ; junctis suppliciter oro manibus.

Quid lotio manuum & pectoris percussio.

Cum extremitates digitorum lavat Sacerdos ; nolit id in speciem ad exemplum Pilati facere & Phariseorum ; quales pro dolor etiam sunt inter Christianos ; utinam non Sacerdotes. Spero mi Deus in veritate me profiteri posse (interim non scit homo ; an odio vel amore dignus ; & de propitiato peccato non debet esse sine metu) quod à gravioribus peccatis liber sim ; & ideo extremitates digitorum lavem. Quod desiderium verum habeam etiam à levioribus culpis me purificandi ; si in quam fors etiam post Missam inchoatam lapsus essem.

Dum manu percutit Sacerdos pectus dicens *Agnus Dei* : rogo te mi Domine ; ut tollas peccata mea ; & pacem mihi des tecum in æternum. *Ad Domine non sum dignus* ter percutiendo pectus protestor me indignum esse sumptione S. Corporis tui. 1. Ob meam nihilitatem. 2. Ob

Ob peccata quæ me infra abyssum nihilitatis demergunt. 3, Ob tuam infinitam Majestatem.

Quid positio manus super Altare librum, unius super patenam, & alterius super librum.

Dum junctas manus in aere levatas tenet, & incurvatus super Altare eas ponit Sacerdos in initio præfationis vel aliàs. Signum est, quòd omnes alias curas velit seponere totus cælestibus occupatus. Dum autem legendo Epistolam manum supra librum ponit. Cogitabo non sufficere verbum Dei legere, sed manus ad opus applicandas esse. Dum una manus requiescit super librum, & altera super patenam, supra quam immediatè post Sacerdos positurus est hostiam. Cogitabo veri Sacerdotis unicam & occupationem & solatium esse debere verbum Dei, & divinissimum hoc Sacramentum.

Quid Benedictiones, & signa Crucis, qua fiunt manibus.

Benedictiones fiunt vel imponendo manus, vel formando manibus Crucem. Priori tantum modo fiebant in antiqua lege, quia de Cruce & Benedictione per eam in mundum venturâ nil nisi obscurè aliquid sciebatur. Unicum habemus exemplum in Jacobo nepotibus suis Josephi filijs Manasse & Ephraim benedicente manibus decussatis in modum Crucis, dextram imponendo capiti Ephraim stantis ad sinistram, & lævam capiti Manasses stantis ad dextram Jacobi. *Allegoricè enim per manus*
Jacob

Jacob ità decussatas intelligitur Crux Christi, & per Ephraim natu minorem populus gentilis, qui majori natu populo Judaico per Manassen designato præpositus fuit in nova lege. Jam, Sacrum quod attinet sive Missam, in ea fiunt benedictiones impositione manuum super oblata in Canone ad hæc verba: *Hanc igitur oblationem* in honorem & memoriam tui Domine imponentis manus ægris, energumenis, Apostolis. Fiunt etiam benedictiones & crebriores quidem formando manibus Crucem, quia benedictio omnis vim & efficaciam habet à te Jesu Christe crucifixe. Cruce præterea signatur à sacerdote Evangelium, quia id in Crucis virtute prædicatur. Signat se Cruce Sacerdos & populus, ne Dæmon bonum semen verbi divini de corde tollat. Signamus item nos Cruce *in fronte & ore* ad ostendendum; quòd non erubescamus tuum Evangelium ore prædicare, *in pectore*, quòd id conservare velimus in corde. Dat benedictionem populo Crucis formatione Sacerdos, memor id te fecisse Apostolis ac Discipulis tuis sub tuum in cælos è monte Oliveti ascensum. Et quia formationes Crucis super oblata vel ipsas sacras species fiunt vel semel, vel ter, vel quinquies. Venerabor in una Crucis formatione essentia divina unitatem, trinâ tres sanctissimas in divinitate personas. Quintuplici tua mi Jesu sanctissima quinque vulnera, per quæ omnem & in hac & altera vita benedictionem expecto.

NB. Quæ in binis his ultimis §. §. allata sunt, utique

utique non unâ vice, dum legis vel audis Sacrum, ruminanda sunt; quia sic confundetur memoria, maximè cum ante omnia attendendum sit ad ea, quæ Missæ tempore legenda, oranda, agenda habes. Sed servantur pro varietate, ut mox hâc mox alterâ praxi devotionem augere, & distractiones impedire possis. In quem finem sicut & ad majorem rerum notitiam, quam decet hac in materia Sacerdotem & fideles saltem ad intelligenda sacra mysteria capaciores habere, servit quoque Appendix hîc annexa, in qua brevitati perspicuæ minimeque obscuræ consulens scitu digniora & utiliora duntaxat perstringo.

§. 5tus.

*Appendix ex Gavanti commentario in rubricas
Missalis divisâ in octodecim numeros.*

1. *Vox rubrica.*

Rubrica à rubro colore dicta, quâ solebant antiqui librorum titulos, capita, indices, & præsertim titulos ac inscriptiones legum notare. Hinc juvenalis Satyra 14ta *perlege rubras Majorum leges.* Ideo ergo leges in ordine ad celebrandam Missam in Missali præscriptæ, & rubeo colore in titulos & capita divisæ, rubricæ appellantur. Vox tamen ipsa in Missalibus ante Pium V. non invenitur.